

Na stadionu so bili »tudi tisti, ki jih ni bilo«

GO! 2025 Peto poglavje Dodekalogije Tomija Janežiča z naslovom 1976 je bil množični dogodek, ki je med nizanjem intimnih zgodb in namigovanjem na spomine odprl možnost identifikacije s prostorom

Martin Lissiach

NOVA GORICA Peto poglavje *Dodekalogije* Tomija Janežiča z naslovom 1976 je bilo več od gledališke predstave, bil je množični dogodek. Projekt odrske epopeje dvanajstih gledaliških predstav, ki ju zamejmeta leti 1972 in 1983, je namreč pretekli petek na ogled enkratni odrski dogodek na novogoriškem stadionu. *Dodekalogija* je del večjega projekta *Dotik usode* in je v koprodukciji **SNG Nova Gorica** in drugih ustanov del uradnega programa Evropske prestolnice kulture GO! 2025.

Sposobnost tkanja podobe Nove Gorice v spominu širšega občinstva postaja po petih odigranih poglavjih kulturna, saj ustvarja režiser z zapleti in razpleti sage družin in posameznikov v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja ob vsakem poglavju pričakovanje na novo. Tokrat se osredotoča zgodovinsko dogajanje v ozadju na potres v Furlaniji, ki so ga začutili tudi prebivalci Nove Gorice. Veliko ljudi se je tisto noč – 6. maja 1976 – zateklo ravno na stadion v Novi Gorici. Tokrat se je selil Tomi Janežič z intimne manjših tribun v gledaliških na tribuno v Športnem parku Nove Gorice, na katero se je zagnetlo približno tisoč gledalcev.

»Gre za občutek, da so bili vsi tukaj, tudi tisti, ki jih ni bilo,« so se glasile režiserjeve misli med uvodom. Tomi Janežič je bil v petek dosledna prezenca, ki je na mikrofону usmerjala dogajanje. Med dogodkom sta prišla v stik dela obeh družin, ki tvorita del dogajanja tako v predstavi 1973, ki je potekala februarja v Novi Gorici, in v predstavi 1974, ki je zaživela marca v Sloven-

skem mladinskem gledališču v Ljubljani. Vsak družinski član se je pojavil v intimnih dinamikah kot nosilec lastnega spomina in hkrati kolektivne podobe Nove Gorice.

Varljivost spomina

Tokratna epizoda *Dodekalogije* se v razmerju s prejšnjimi še bolj osredotoča na varljivost spomina. Nostalgijo pa preganja z bežnimi namigi na nezanesljivost. »Eni se spominijo, a ni nujno, da je bilo resno,« pravi replika med predstavo. Hkrati odpira predstava ravno v razmerju med nizanjem stoterih intimnih zgodb in namigovanjem na spomine možnost identifikacije s prostorom: z mestom, ki je raslo, in s časom, ki se je spreminjal.

Presunljivo je med triurnim dogajanjem tako razmišljanje o tragedijah, ki so se po svetu dogajale na stadionih. V Prijedoru v Bosni je postal tako v prvih devetdesetih letih prejšnjega stoletja mestni stadion koncentracijsko taborišče. »Ta stadion (v Novi Gorici) je srečen stadion,« je zaključil Tomi Janežič ta prizor.

Za primer gre navesti nežno zgodbo gluhoneme članice novogoriške družine Anuše (Kodelja) in posebnega sorodnika ljubljanske družine Staneta (Tomazina), ki sta se ljubila na nasipu, ki je stal nekoč namesto tribune na stadionu in ki so ga domačini imenovali Griva. V tem času so potekale tudi mednarodne športne igre in Anuša se je zagledala v člana švedske ekipe. Med Stanetovim ljubosumjem in opisom švedskega skakalca s palico izjavi Anuša pri potrjevanju dimenzije spomina: »Take neumnosti ostanejo v

spominu.«

Od gasilcev do kotalk

Ustvarjalna ekipa je izkoristila prostranost prizorišča. Med predstavo so se tako igralci premaknili v stanovanjske hiše na Cankarjevi ulici, kjer je potekala reševalna akcija z gasilskim kamionom in lestvijo. Taista gasilska vozila so se nato pojavila na atletski stezi stadiona, kjer so brizgali vodo in ustvarili več metrov visoke vodomete, medtem ko so se igralci na kotalkah podili po hodniku na vznožju tribune z izjemo Staneta, ki se je med vodometoma pojavil ... na kobilici Dorici. Težko je linearno razčleniti pisani omnibus, med katerim se je na stadion pripeljal novogoriški Bibliobus. Sama ljubljanska družina se je po stadionu peljala z Zastavo 101, ki nastopa tudi v predstavi 1975. Veličastnost dogajanja je ustvarilo tudi več kot sto statistik, članice Twirlingmažoretne družbe iz Nove Gorice in več pevskih zborov, med katerimi so bile tudi Bliške trcinke iz Števerjana.

Za doživetje je zaslužnih šestnajst nastopajočih, povzročini igralcev ansamblov **SNG Nova Gorica** in Slovenskega mladinskega gledališča, med katerimi izstopata tudi temperamentni noni Damjana (Černe) in Marjuta (Slamič) z njunima goriškima narečjema ter Hrvat Sreten Mokrovič. Med nastopajočimi sta tudi šepetalka in zvočni tehnik Renato (Rinaldi), ki nosi med predstavo mikrofón, a ki v določenem trenutku postane ljubimec Arne (Hadžialjevič) ob jezi moža Žige (Udirja).

Kot ob vseh dosedanjih predstavah se po odmoru na platnu oglasi Carlo (Zoratti),

ki v videu obišče kraje, ki jih omenja predstava, tokrat recimo tudi Furlanijo in epicenter potresa. Tehnično ekipo predstave sestavlja več kot trideset ljudi. Dogodek je potekal z nadnapisi v italijanski in angleščini.

Slo je za velik triurni dogodek, ki je ob razpletanju intimnih pripovedi, epizod in odnosnic z dogajanjem iz leta 1976 zbral tisoč gledalcev. Naravna kulisa sta bila Nova Gorica in zid stadiona v smeri Cankarjeve ulice. Nanj stoji velik napis, ki pravi: »Naše mesto, naš ponos.«

Zgodovinska
kulisa je bil
potres v
Furlaniji, ki so
ga občutili tudi
Novogoričani

Veličastno dogajanje Ljubljanska družina se je po stadionu peljala z Zastavo 101, sodelovalo je več kot sto statistov MEDIASPEED